

Eikeboomlaan 2 te Joppe

- Quicksan flora en fauna in het kader van de Wet natuurbescherming –

Opdrachtgever	De heer E.J. de Maes Janssens
Datum veldbezoek	29 april 2021
Kenmerk rapport	Q2021.058- Quicksan flora en fauna Eikeboomlaan 2 te Joppe
Datum rapport	07 juni 2021
Versie	V1.0
Auteur	ing. W. Egging
Controle	ing. J.M. de Wever

EcoTierra-ecologisch adviesbureau

Postadres: Abraham Teerlinkstraat 10, 7424 DM Deventer

Bezoekadres: Engelenburgstraat 57, 7391 MV Twello

www.ecotierra.nl

info@ecotierra.nl

0570-597418

Draagvlak voor natuur is de basis voor natuurbescherming

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van de opdrachtgever en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden vervaelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, digitale kopie of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven. EcoTierra- ecologisch adviesbureau is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van EcoTierra- ecologisch adviesbureau; opdrachtgever vrijwaart EcoTierra- ecologisch adviesbureau voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

INHOUDSOPGAVE

SAMENVATTING	4
1 INLEIDING	5
1.1 AANLEIDING	5
1.2 DOELSTELLING	5
1.3 VOLLEDIGHEID ONDERZOEK	5
1.4 GELDIGHEIDSDUUR RAPPORT	6
2 ONDERZOEKSOPZET	7
2.1 BRONNENONDERZOEK	7
2.2 VELDBEZOEK	7
3 PLANGEBIED EN BEOOGDE INGREPEN	8
3.1 PLANGEBIED	8
3.2 GEWENSTE TOEKOMSTIGE SITUATIE EN VOORGENOMEN INGREPEN	12
4 BEVINDINGENONDERZOEK	13
4.1 BEVINDINGEN BRONNENONDERZOEK	13
4.2 BEVINDINGEN VELDONDERZOEK	15
5 EFFECTENBEOORDELING	18
5.1 EFFECTEN BESCHERMDE GEBIEDEN/ HOUTOPSTANDEN	18
5.2 EFFECTEN SOORTEN	18
6 CONCLUSIE EN VRIJBLIJVEND ADVIES	22
6.1 CONCLUSIE	22
6.2 VRIJBLIJVEND ADVIES	23

BIJLAGEN

1. Wettelijk kader
2. Lijst beschermde soorten
3. Jaarrond beschermde nesten
4. Bronnen

SAMENVATTING

In opdracht van de heer E.J. de Maes Janssens heeft EcoTierra- ecologisch adviesbureau aan de Eikeboomlaan 2 te Joppe (gemeente Lochem) een quickscan flora en fauna uitgevoerd in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb).

Het plangebied is gelegen in het buitengebied van Joppe en betreft twee stallen en de directe omgeving ervan en een braakliggend terrein. De boerderij en de opstal direct ten noorden van de boerderij zijn geen onderdeel van het plangebied.

De initiatiefnemer is voornemens de twee opstallen te amoveren ten behoeve van de realisatie van een nieuwe boerderij en bijgebouwen. In het kader van de voorgenomen ingrepen worden mogelijk enkele groenstructuren verwijderd en één boom gekapt, oppervlaktewater wordt niet gedempt. Wel zal er een nieuwe watergang worden gegraven en een amfibieënpool worden aangelegd. Het plangebied zal landschappelijk/ natuurlijk worden ingericht.

De ingrepen vinden plaats in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden.

Onderhavige quickscan is gebaseerd op een bronnenonderzoek en een veldbezoek. Het veldbezoek heeft op 29 april 2021 plaatsgevonden.

Op basis van het uitgevoerde onderzoek kan worden geconcludeerd dat;

- het plangebied naast het Gelders Natuurnetwerk ligt, maar dat er in Gelderland geen externe werking van toepassing is. Verdere toetsing aan het GNN wordt niet noodzakelijk geacht;
- het plangebied gelegen is in de Groene Ontwikkelingszone. De verwachting is dat de genoemde kernkwaliteiten en ontwikkelingsdoelen voor deze zone niet zullen worden geschaad door de beoogde ingrepen;
- er geen significante aantasting wordt verwacht op soorten die voor de meest nabijgelegen Natura2000-gebieden zijn aangewezen (Wnb- Natura2000-soorten);
- er niet aan stikstof getoetst is (Wnb-Natura2000-stikstof). Mogelijk zal een AERIUS-berekening noodzakelijk zijn;
- er een nader onderzoek naar kerkuil plaats dient te vinden. Het nader onderzoek is reeds in gang gezet door de Vogelwerkgroep Noordwest-Achterhoek;
- er geen gevolgen zijn aangaande het onderdeel Wnb- houtopstanden;
- voor algemeen voorkomende soorten een algemene vrijstelling geldt als het ruimtelijke ingrepen betreft;
- de zorgplicht altijd van toepassing is.

1 INLEIDING

In opdracht van de heer E.J. de Maes Janssens heeft EcoTierra- ecologisch adviesbureau aan de Eikeboomlaan 2 te Joppe (gemeente Lochem) een quickscan flora en fauna uitgevoerd in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb).

1.1 Aanleiding

De initiatiefnemer is voornemens twee opstallen te amoveren ten behoeve van de realisatie van een nieuwe boerderij en bijgebouwen. In het kader van de voorgenomen ingrepen worden mogelijk enkele groenstructuren verwijderd en één boom gekapt, oppervlaktewater wordt niet gedempt. Wel zal er een nieuwe watergang worden gegraven en een amfibieënpool worden aangelegd, de bestaande watergangen worden verbeterd. Het plangebied zal landschappelijk worden ingericht, onder andere door de aanplant van bosplantsoen, laanbomen en bloemenweides.

In verband met de Wet natuurbescherming (Wnb) is het noodzakelijk om voorafgaande aan ruimtelijke ingrepen en inrichting te toetsen of de geplande activiteiten geen negatief effect hebben op beschermde plant- en/of diersoorten en leefgebieden.

1.2 Doelstelling

Het doel van onderhavige quickscan is inzicht geven of de voorgenomen activiteiten een overtreding van de vigerende natuurwetgeving tot gevolg hebben.

Om dit inzicht te verkrijgen worden de volgende vragen beantwoord;

- zijn er binnen het plangebied beschermde dier- en plantsoorten aangetroffen en/of worden deze verwacht?
- wat is de juridische status van deze soorten?
- hebben de voorgenomen activiteiten een (significant) negatief effect op deze soorten?
- ligt het plangebied in of nabij beschermde natuurgebieden, zoals GNN/ GO of Natura2000-gebieden?
- wat zijn de gevolgen en dienen er (mitigerende) maatregelen genomen te worden?
- dient er een nader onderzoek uitgevoerd te worden?
- dient er een ontheffing aangevraagd te worden?

1.3 Volledigheid onderzoek

Een quickscan is een momentopname en kan slechts in beperkte mate uitsluitel geven over de aan- of afwezigheid van soorten. Het kan voorkomen dat soorten niet worden waargenomen tijdens het veldbezoek.

Aan de hand van expert-judgement en bekende ecologische principes zal een inschatting worden gemaakt over het wel of niet voor kunnen komen van beschermde plant- en diersoorten. Verder is de quickscan geen veldinventarisatie. Veldinventarisaties omvatten meerdere opnamerondes die seizoensgebonden zijn en volgens standaardmethoden worden uitgevoerd.

1.4 Geldigheidsduur rapport

Afhankelijk van de aangetroffen soorten is de rapportage drie of vijf jaar geldig. Voor Habitatrichtlijnsoorten en vogels met een jaarrond beschermd dient maximaal drie jaar als geldigheidsduur te worden gehanteerd met als voorwaarde dat er weinig (fysieke) veranderingen hebben plaatsgevonden in het plangebied.

2 ONDERZOEKSOPZET

In onderhavige quickscan is de locatie gescreend op de aanwezigheid van beschermde plant- en diersoorten. Er is gestart met een bronnenonderzoek en vervolgens is de locatie bezocht.

2.1 Bronnenonderzoek

Alvorens het terrein is bezocht zijn diverse (digitale) verspreidingsatlassen (waaronder de NDFF) geraadpleegd. Hierdoor is indicatief een beeld verkregen of er relevante soorten voorkomen binnen of in de omgeving van het plangebied.

De NDFF is op 28 april 2021 geraadpleegd. Hierbij is gezocht op waarnemingen tot 10 jaar terug.

Diverse kaarten (waaronder GNN en GO, Natura2000 en Natuurbeheerplan) van de provinciale site gelderland.nl zijn geraadpleegd in april 2021.

Naar aanleiding van de bevindingen van het veldbezoek is er contact gelegd met de Vogelwerkgroep Noordwest-Achterhoek (contactpersoon mevrouw G. Nijenhuis).

Op internet is gezocht naar openbare rapportages van ecologische onderzoeken die in de directe omgeving van onderhavig plangebied zijn uitgevoerd.

2.2 Veldbezoek

Het plangebied is op 29 april 2021 overdag bezocht. Ten tijde van het veldbezoek was het zonnig bij een temperatuur van rond de 11°C.

Het plangebied was ten tijde van het veldbezoek geheel toegankelijk. De directe omgeving van het plangebied is tijdens het veldbezoek eveneens bekeken, waaronder de te handhaven boerderij en stal.

Tijdens het onderzoek is de bewoner van de boerderij geïnterviewd.

Tijdens het veldonderzoek is zoveel mogelijk concrete informatie verzameld met betrekking tot de aan- of afwezigheid van beschermde soorten (zicht- en geluidswaarnemingen, sporenonderzoek naar de aanwezigheid van pootafdrukken, graafsporen, nesten, holen, uitwerpselen, haren en dergelijke).

Het onderzoek is uitgevoerd door de ecologen W. Egging en J.M. de Wever. Beide ecologen hebben een relevante studie gevolgd. Tevens worden door de ecologen van EcoTierra-ecologisch adviesbureau diverse relevante cursussen gevolgd, symposia en congressen bezocht en diverse vakbladen en nieuwsbrieven gelezen om de laatste ontwikkelingen te volgen. De onderzoekers zijn in het bezit van diverse certificaten, waaronder 'Zorgvuldig handelen Wet natuurbescherming, ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, niveau 4, IPC Groene Ruimte (door Stadswerk erkend certificaat)'.

3 PLANGEBIED EN BEOOGDE INGREPEN

In dit hoofdstuk zijn de onderzoekslocatie en de voorgenomen activiteiten beschreven. Op onderstaande afbeelding is het plangebied weergegeven waarbinnen de activiteiten daadwerkelijk plaatsvinden.

3.1 Plangebied

Het plangebied is gelegen in het buitengebied van Joppe en is onderdeel van Landgoed 't Joppe en betreft twee stallen (ligboxenstal en jongveeststal met belendend een kapschuur) en de directe omgeving ervan en een braakliggend terrein met een grondhoop. De boerderij en de opstal direct ten noorden van de boerderij zijn geen onderdeel van het plangebied (blauwe kader). De te amoveren opstallen beschikken over een golfplaten dak zonder isolatiepanelen. Er is slechts een beperkte spouw aanwezig. Het overige gedeelte van het perceel bestaat uit verharding en groenstructuren en enkele sloten. Tevens behoort er ook een Amerikaanse eik tot het plangebied, daar deze gekapt gaat worden omdat de boom scheef staat.

De directe omgeving bestaat uit bos, agrarische percelen, watergangen, een poel en het Landgoed 't Joppe.

Afbeelding 1: Situering plangebied (bron: PDOK).

Foto's: Indrukken plangebied. De te amoveren ligboxenstal. Buitenzijde.

Foto's: Indrukken plangebied. De te amoveren koeienstal. Binnenzijde.

Foto's: Indrukken plangebied. De te amoveren jongveestal met kapschuur.

Foto's: Indrukken plangebied. Links; Braakliggend terrein/ nieuwbouwlocatie vanaf grondwal.

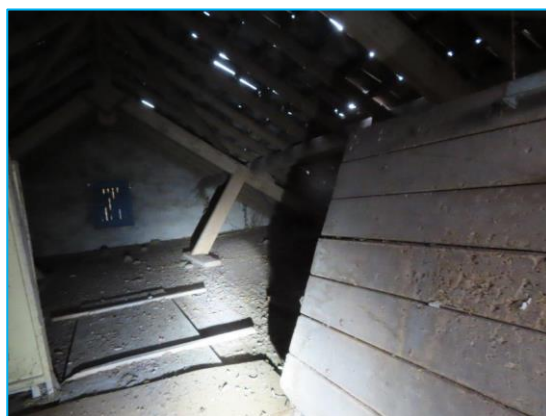
Foto's: Indrukken plangebied. Links; overzicht van het erf. Rechts; scheef hangende en te kappen Amerikaanse eik.

Foto's: Plangebied. Te handhaven watergangen.

Foto's: Indrukken directe omgeving. De te handhaven boerderij met hooizolder boven de deel.

Foto's: Indrukken directe omgeving. De te behouden opstal met zolder.

Foto's: Indrukken omgeving. Omliggende agrarische percelen en oostelijk gelegen poel.

Foto's: Indrukken omgeving. Zuidelijke bosperceel met watergang en bomenlaan.

3.2 Gewenste toekomstige situatie en voorgenomen ingrepen

De initiatiefnemer is voornemens de twee opstallen te amoveren ten behoeve van de realisatie van een nieuwe boerderij en bijgebouwen. In het kader van de voorgenomen ingrepen worden mogelijk enkele groenstructuren verwijderd en één boom gekapt, oppervlaktewater wordt niet gedempt. Wel zal er een nieuwe watergang worden gegraven en een amfibieënpool worden aangelegd. Tevens zullen enkele paden worden aangelegd. Het plangebied zal landschappelijk/ natuurlijk worden ingericht, onder andere door de aanplant van bosplantsoen, laanbomen, boomgaarden en bloemenweides. De reeds aanwezige sloten blijven gehandhaafd en onaangetast.

De ingrepen vinden plaats in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden.

Afbeelding 2: Schets gewenste situatie (bron: mRO). Nog door te voeren wijzigingen in de schets; de brug ter plaatse van de nieuwe watergang aan de noordzijde komt er niet en de aan te leggen watergang aan de zuidzijde wordt geen watergang maar een amfibieënpool.

4 BEVINDINGENONDERZOEK

Hieronder worden de bevindingen van het bronnenonderzoek en vervolgens de bevindingen van het veldonderzoek besproken.

4.1 Bevindingen bronnenonderzoek

Het plangebied is niet gelegen in het Gelders Natuurnetwerk (GNN).

Wel maakt het plangebied onderdeel uit van de Groene Ontwikkelingszone (GO), deelgebied 33, 't Joppe.

Afbeelding 3: Ligging plangebied t.o.v. het Gelders Natuurnetwerk en de Groene Ontwikkelingszone (bron: gelderland.nl).

De kernkwaliteiten voor deelgebied 33 't Joppe zijn:

ALGEMEEN	Nr.	33
	Gebiedsnaam	't Joppe
KERNKWALITEITEN	natuur en landschap	- Kleinschalig mozaïeklandschap met enkele landgoederen met bos en veel verspreide bebouwing - Vooraf van belang voor dieren en planten van bossen, bosranden en cultuurlandschappen - leefgebied das - leefgebied steenuil - leefgebied kamsalamander en knoflookpad - kleinschalig overgangsgebied naar het IJsseldal met veel kleine landschapselementen
	aardkundige waarden	* -
	waardevol open gebied of verkaveling	* -
	parel	* -
	natte landnatuur	* nee
ONTWIKKELINGSDOELEN	natuur en landschap GNN (omvorming, natuurontwikkeling)	- Ontwikkelen van soortenrijkere bossen met meer natuurlijke structuur en samenstelling - Ontwikkelen bosranden
	natuur en landschap Groene Ontwikkelingszone	- ontwikkelen van soortenrijkere bossen met meer natuurlijke structuur en samenstelling - ontwikkelen bosranden - ontwikkelen schrale graslanden en ruigtes - versterken leefgebied knoflookpad
	ecologische verbindingen met evz-model	* evz Eesterhoek (onderdeel Dortherbeek); kamsalamander

Afbeelding 4: Kernkwaliteiten GNN/GO deelgebied 33 (bron: Bijlage Kernkwaliteiten Gelders Natuurnetwerk en Groene Ontwikkelingszone).

Het meest dichtstbijzijnde Natura2000-gebied is Rijntakken en is gelegen op circa 2.900 meter afstand.

In onderstaande tabel worden de relevante waarnemingen weergegeven die op NDFF zijn aangetroffen.

Soortgroep/ afstanden	Binnen plangebied	< 100 meter	100-250 meter	250-1.000 meter	>1.000 meter
Flora	-	-	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Vogels met jaarrond beschermd nest	-	Buizerd	Buizerd Sperwer	Havik Boomvalk Buizerd Huismus Roek Sperwer	N.v.t.
Weidevogels	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Grondgebonden zoogdieren (niet vrijgesteld)	-	-	Eekhoorn	Bunzing Das Eekhoorn Steenmarter	N.v.t.
Vleermuizen	-	-	Gewone dwergvleermuis Laatvlieger	Gewone dwergvleermuis Laatvlieger	N.v.t.
Amfibieën (niet vrijgesteld)	-	-	-	Kamsalamander	N.v.t.
Reptielen	-	Ringslang (oostelijke poel)	Ringslang	Ringslang	N.v.t.
Vissen (beschermd Wnb)	N.v.t	N.v.t	N.v.t	N.v.t	N.v.t.
Ongewervelden/ insecten (beschermd Wnb)	-	-	-	Grote vos Kleine ijsvogelvinder	N.v.t.
Vrijgestelde soorten	Konijn, haas, vos, bosmuis, kleine watersalamander, bruine kikker, gewone pad, ree, egel				

Tabel 1: Relevante waarnemingen die op NDFF zijn aangetroffen.

Uit de ingewonnen informatie van de Vogelwerkgroep Noordwest-Achterhoek blijkt dat er in de kerk in Joppe een kerkuilenkast hangt. Hier zijn de afgelopen jaren geen broedgevallen geweest, de kast wordt bewoond door kauwen. Daarnaast is er een koppel kerkuilen aanwezig aan de Dortherdijk, deze locatie bevindt zich op circa 1,0 km van onderhavig plangebied. De locatie hier betreft waarschijnlijk een nestlocatie.

Er zijn geen relevante rapportages gevonden van planlocaties in de directe omgeving van onderhavige planlocatie.

4.2 Bevindingen veldonderzoek

Veldinterview

De bewoner kon geen relevante gegevens mededelen.

Flora

Beschermd flora is niet aangetroffen in het plangebied. Het plangebied bestaat voor het grootste deel uit bebouwing en verharding. Het overige deel betreft een verruigd, braakliggend terrein met name soorten die van voedselrijke en verstoorde grond houden, zoals braam en brandnetel.

Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn binnen het plangebied en de omgeving diverse vogelsoorten waargenomen zoals roodborst, boomklever, koolmees, witte kwikstaart, merel, mandarijneend, buizerd (auditief) en kerkuil.

Het plangebied is onderzocht op sporen en geschiktheid voor soorten met een jaarrond beschermd nest. Er zijn binnen en rondom het plangebied geen huismussen waargenomen. Tevens zijn nestlocaties van huismus niet te verwachten door het ontbreken van geschikte nestlocaties. Er zijn geen geschikte openingen waargenomen en de dakconstructie van de te amoveren opstallen zijn vanwege het ontbreken van dakbeschot en/of isolatiepanelen eveneens niet geschikt. Ook voor andere holtebewoners, zoals de gierzwaluw, zijn er geen geschikte holtes waargenomen. De woning is in principe wel geschikt voor huismus.

Er zijn geen nesten, of resten ervan, van huiszwaluw aangetroffen, wel enkele nestresten van boerenzwaluw. Er wordt niet meer gebroed door deze soort in de opstallen.

In beide te amoveren opstallen zijn diverse sporen (veren, braakballen en fecaliën) van kerkuil aangetroffen. Ten tijde van het veldbezoek werd de kerkuil zelf ook aangetroffen in de jongveestal, hier zijn eveneens de meeste sporen waargenomen. Deze locatie wordt gebruikt als roestplek, maar mogelijk ook als broedplek, ook al zijn er niet heel veel geschikte broedplekken aanwezig. Gezien de grote hoeveelheid braakballen betreft het een favoriete plek die mogelijk al vele jaren in gebruik is. Ten tijde van het veldbezoek, binnen het broedseizoen van de kerkuil, is geen indicatie gezien dat er gebroed wordt door deze soort.

Foto's: Aangetroffen braakballen en fecaliën en de kerkuil.

Van andere uilensoorten, zoals steenuil of ransuil zijn geen sporen aangetroffen. Er zijn geen horsten van roofvogels aangetroffen. Het plangebied betreft, gezien het karakter van het perceel en de omgeving, geen significant foerageergebied voor roofvogels en uilen.

Nesten van weidevogels worden niet verwacht binnen het plangebied in verband met het

karakter van het plangebied en de verstoring die het perceel met zich meebrengt. In de omgeving is geschikt weidevogelgebied aanwezig.

Het is aannemelijk dat vogelsoorten zonder jaarrond beschermd nest broeden binnen en nabij het plangebied. Ten tijde van het locatiebezoek zijn enkele nesten van onder andere merel aangetroffen. De boomklever heeft een slaapplek bij de nok van de boerderij.

Grondgebonden zoogdieren

Er zijn geen exemplaren of voortplantings- en/ of verblijfplaatsen van soorten aangetroffen die zijn beschermd bij de Habitatrichtlijn of van soorten die niet zijn vrijgesteld door de provincie.

Binnen het plangebied is in de jongveestal een oude latrine van een steenmarter aangetroffen. Er zijn geen verse sporen aangetroffen die duiden op een recente aanwezigheid van deze soort. De opstallen hebben in de huidige situatie geen geschikte schuilplekken, zoals isolatiepanelen, meer.

Foto's: Oude latrine steenmarter in jongveestal en eetsporen van (bos)muis.

Het plangebied is zorgvuldig onderzocht op geschiktheid voor kleine marterachtigen. Er zijn geen holen of elementen als takkenrillen, dichte groenstructuren, omgevallen bomen, houtstapels en dergelijke aangetroffen die kleine marterachtigen kunnen gebruiken als vaste verblijfplaats. Daarnaast is de directe omgeving van het plangebied, door aanwezigheid van dergelijke plekken, geschikter als voortplantingsplek, schuilplek en jachtgebied. Verblijfplaatsen en significant leefgebied voor kleine marterachtigen worden derhalve niet verwacht binnen het plangebied. Verblijfplaatsen en significant leefgebied van andere marterachtigen, zoals boommarter en das, worden niet verwacht op een dergelijke locatie. Mogelijk komen dergelijke soorten wel voor in de directe omgeving, met name das is te verwachten.

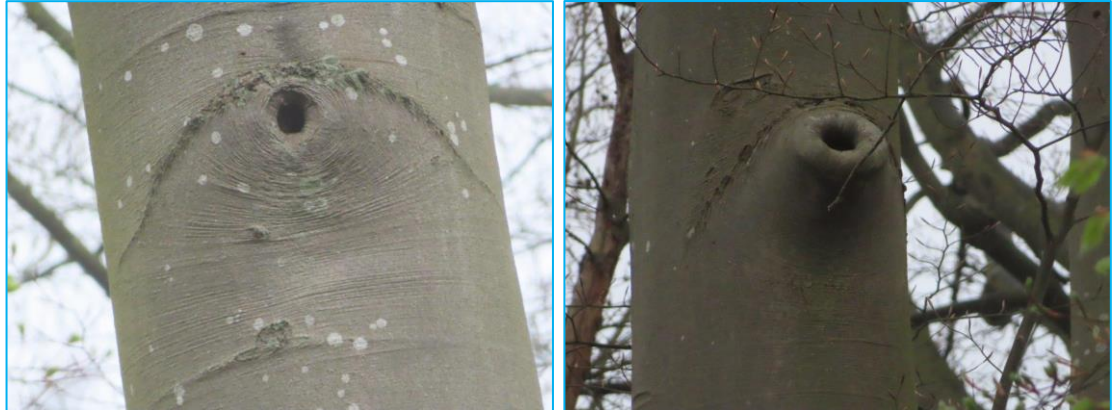
In de te kappen Amerikaanse eik is geen nest van eekhoorn waargenomen.

Algemeen voorkomende soorten zoals konijn, haas, vos, egel, huismuis, veldmuis kunnen worden verwacht binnen en nabij het plangebied.

Vleermuizen

De te amoveren opstallen beschikken niet over een geschikte spouw (in de jongveestal is een lage, aan de bovenzijde open spouw aanwezig), gevelbetimmering, dakbeschot of andere potentiële wegkruipplekken voor vleermuizen en is derhalve ongeschikt voor gebouwbewonende vleermuizen. De te handhaven boerderij (geen onderdeel van het plangebied) beschikt wel over geschikte openingen en wegkruipplekken voor vleermuizen.

In de te kappen Amerikaanse eik zijn geen geschikte holtes (naar boven ingerot) voor boombewonende vleermuizen waargenomen. In andere, te handhaven, bomen in de omgeving zijn wel bomen met mogelijk geschikte holtes waargenomen.

Foto's: Potentiële vleermuisbomen nabij het plangebied.

De verwachting is dat er gefoerageerd wordt door vleermuizen in en nabij het plangebied. Essentiële vliegroutes zijn binnen het daadwerkelijke plangebied uitgesloten. De bomenlaan kan gebruikt worden om te navigeren.

Amfibieën, reptielen en vissen

Er is oppervlaktewater aanwezig binnen het plangebied, maar het oppervlaktewater zal niet worden aangetast. De aantasting van vissen en voortplantingswater van amfibieën kan derhalve worden uitgesloten. Waarschijnlijk is er wel landhabitat aanwezig, van algemene soorten, in de omgeving van het oppervlaktewater.

De kamsalamander wordt in het daadwerkelijke plangebied niet verwacht. Het ontbreekt aan voortplantingswater en geschikt land-/winterhabitat. De soort is in de poel niet geheel uit te sluiten.

Het plangebied is niet geschikt bevonden voor reptielen door het ontbreken van geschikt leefgebied en wegkruipplekken (bijvoorbeeld broeihopen en geschikt landhabitat). De in de nabijheid waargenomen (2014) ringslang in de poel zal naar verwachting, door het ontbreken van geschikte wegkruipplekken en significant foerageergebied, niet of zeer beperkt gebruik maken van het plangebied. Deze slang wordt rondom de poel verwacht. Er zijn bij de omgevingscheck geen broeihopen (mest-, bladerhopen etc.) waargenomen.

Ongewervelden/ overige soorten

Het ontbreken van specifieke habitats zoals heide en (laag)veen, grote rivieren en oude, rottende eiken maakt dat de veelal veeleisende Habitatrichtlijnsoorten en exemplaren van de nationaal beschermde soorten van ongewervelden en overige soorten niet te verwachten zijn binnen het daadwerkelijke plangebied. Die soorten hebben vaak specifieke ecologische eisen die in een dergelijk plangebied niet of beperkt aanwezig zijn.

5 EFFECTENBEOORDELING

Hieronder zijn de effecten van de voorgenomen ingrepen op eventueel aanwezige beschermde gebieden en de aanwezige flora en fauna getoetst aan de Wet natuurbescherming.

5.1 Effecten beschermde gebieden/ houtopstanden

Het plangebied ligt buiten de begrenzing van het Gelders Natuurnetwerk (GNN). De provincie hanteert geen externe werking als het gaat om het GNN, de Nee-tenzij toets is derhalve niet aan de orde.

Wel is het plangebied gelegen in de Groene Ontwikkelingszone. De verwachting is dat de genoemde kernkwaliteiten en ontwikkelingsdoelen van het deelgebied niet zullen worden geschaad door de beoogde ingreep. Er zullen agrarische opstallen worden geamoveerd. Door de landschappelijke/ natuurlijke inrichting, zoals een poel, boomgaarden, solitaire bomen en bloemenweides, zal het gebied aantrekkelijker worden voor amfibieën (mogelijk kamsalamander) en soorten als steenuil. Deze soorten worden vermeld in de ontwikkelingsdoelen van het deelgebied. Voor deze soorten kunnen bijvoorbeeld takkenrillen nabij de poel (landhabitat en voedselbron) en steenuilenkasten (hiervoor kan de reeds betrokken uilenwerkgroep benaderd worden) worden aangebracht.

Het plangebied is niet gelegen naast/ nabij een Natura2000-gebied. Er zal derhalve geen rechtstreekse aantasting (veroorzaakt door bijvoorbeeld licht, trillingen, geluid of menselijke aanwezigheid) of indirecte aantasting (door bijvoorbeeld verdroging) plaatsvinden op soorten die voor omliggende Natura2000-gebieden zijn aangewezen.

Thema's als vermessing/ verzuring (stikstof) vallen niet onder de reikwijdte van onderhavige quickscan flora en fauna. In het kader van de Wnb- Natura2000 dient er mogelijk een AERIUS-berekening te worden uitgevoerd. Gezien de onderlinge afstand, de bufferende werking van tussengelegen boerderijen, infrastructuur en groen én de aard van de ingreep wordt een significant negatief effect niet verwacht.

Er wordt in het kader van de voorgenomen ingrepen slechts één boom gekapt. Het onderdeel 'houtopstanden' van de Wet natuurbescherming is derhalve niet van toepassing.

5.2 Effecten soorten

Er wordt in het kader van de vigerende wetgeving nagegaan of beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen door het project opzettelijk worden aangetast (vernield, beschadigd of ongeschikt gemaakt) of dat dieren opzettelijk worden verontrust, verjaagd of gedood. Verder is er gekeken of er invloeden zijn die leiden tot een verminderde geschiktheid als foerageergebied waarbij het een zodanig belang betreft dat bij het wegvallen van deze functie ook vaste rust en verblijfplaatsen niet langer kunnen functioneren.

Flora

Tijdens het veldbezoek zijn er binnen het plangebied geen beschermde wilde vaatplanten aangetroffen. Tevens zijn er tijdens het bronnenonderzoek geen waarnemingen gevonden van beschermde soorten.

Er zijn derhalve geen negatieve effecten te verwachten aangaande deze soortgroep.

Vogels

Het veldbezoek heeft uitgewezen dat er roestplekken van een kerkuil aanwezig zijn binnen het plangebied. De aanwezigheid van een nestlocatie is niet vastgesteld, maar niet geheel uit te sluiten, ookal zijn er weinig geschikte plekken voor een nest aangetroffen. Tevens is het vermoeden er dat er binnen een kilometer al een nestlocatie aanwezig is.

De ingrepen hebben tot gevolg dat de roestplekken en mogelijk een nestlocatie van de kerkuil verloren gaan door de beoogde ingrepen. Dit is niet toegestaan bij de Wet Natuurbescherming.

Om vast te stellen of de kerkuil de locatie ook gebruikt om te broeden, dit is een zwaardere functie van de opstal dan een roestplek, dient er een nader onderzoek naar kerkuil plaats te vinden. Dit nader onderzoek dient plaats te vinden op basis van het Kennisdocument Kerkuil (BIJ12).

Het nader onderzoek is reeds ondergebracht bij de Vogelwerkgroep Noordwest-Achterhoek. Op 13 mei 2021 is door deze werkgroep een veldbezoek uitgevoerd. Tijdens dit bezoek is wederom een roestende kerkuil aangetroffen, maar geen nestlocatie. Het sterke vermoeden van de werkgroep is dan ook dat het hier om een roestplek gaat.

Naar aanleiding van de resultaten zullen de vervolgstappen bepaald moeten worden.

Daarnaast is er door de werkgroep bekeken welke plekken op het terrein geschikt zijn voor een mitigerende maatregelen. Naast een kerkuilenkast in een boom/ in de nieuwbouw is er de mogelijkheid om in een dakschild van de boerderij een loden dakpan te maken en daarachter een kerkuilenkast te plaatsen. Dit is een effectief gebleken mitigerende maatregel. De maatregelen zullen ruim voor de sloop van de opstallen worden aangebracht, zodat de aanwezige kerkuil genoeg tijd heeft om de nieuwe roestplek (nestlocatie) te ontdekken. De plek dient in beheer te komen van de werkgroep waardoor behoud van de plek gegarandeerd is.

Foto: Loden dakpan met daarachter een kerkuilenkast (bron: Vogelwerkgroep Noordwest-Achterhoek).

Binnen het plangebied zijn enkele vogelsoorten of nesten van vogelsoorten waargenomen die een zogenaamd categorie 5 nest (nesten die als jaarrond beschermde verblijfplaats kunnen worden gekwalificeerd indien geen c.q. onvoldoende alternatieve locaties aanwezig zijn) kunnen hebben, zoals koolmees en pimpelmees. Mochten deze soorten broeden binnen het plangebied, dan hebben deze soorten bij het wegvallen van de broedplekken voldoende broedplekken in de omgeving. Tevens zal in de toekomstige situatie voor genoemde soorten waarschijnlijk nieuw broedbiotoop ontstaan. Er is derhalve geen sprake van een jaarronde bescherming.

Vogelsoorten zonder jaarrond beschermd nest broeden binnen het plangebied en in de directe omgeving. De sloop-, bouw- en rooiwerkzaamheden dienen derhalve buiten het broedseizoen plaats te vinden (broedseizoen loopt globaal van maart tot en met juli/augustus, afhankelijk van soort en weersomstandigheden). Het gaat erom of een broedgeval wordt verstoord of niet. Indien dit niet mogelijk is, dient er voorafgaande aan de werkzaamheden vastgesteld te zijn dat er geen broedgevallen aanwezig zijn. Broedgevallen van dergelijke soorten mogen voorkomen worden door bijvoorbeeld groenstructuren buiten het broedseizoen te rooien en opstallen te sluiten.

Grondgebonden zoogdieren

Er zijn geen soorten, of verblijfplaatsen ervan, waargenomen die zijn beschermd bij de Habitatrichtlijn of niet zijn vrijgesteld door de provincie (zie bijlage 1 voor vrijgestelde soorten).

Het is aannemelijk dat er algemeen voorkomende soorten voorkomen. Dergelijke soorten zijn door de provincie vrijgesteld van de verbodsbepalingen als het een ruimtelijke ingreep of inrichting betreft. Wel geldt de zorgplicht voor dergelijke soorten.

Er zijn derhalve geen negatieve effecten te verwachten aangaande deze soortgroep.

Vleermuizen

De te amoveren opstallen zijn niet geschikt bevonden voor gebouwbewonende vleermuizen. Ook de te kappen boom is niet geschikt voor boombewonende vleermuizen. Directe aantasting van verblijfplaatsen is derhalve niet te verwachten. De boerderij en de bomen met holtes blijven in het kader van het project onaangetast.

Er zal door vleermuizen gefoerageerd worden in en nabij het plangebied. Foerageergebied is alleen beschermd wanneer dit gebied noodzakelijk is om de functionaliteit van een vaste verblijfplaats te behouden. In onderhavige situatie zal dit niet aan de orde zijn.

Er gaan geen significante vliegroutes verloren in het kader van onderhavig project.

Tijdens de werkzaamheden en in de toekomstige situatie dient verstoring door licht op met name de bomen voorkomen te worden.

Amfibieën, reptielen en vissen

Binnen het plangebied zijn geen exemplaren waargenomen of vaste verblijf- of voortplantingsplaatsen vastgesteld van soorten die zijn beschermd bij de Habitatrichtlijn of nationaal beschermde soorten die niet zijn vrijgesteld door de provincie.

Mogelijk komen er algemeen voorkomende amfibiesoorten voor. Algemeen voorkomende soorten zijn door de provincie vrijgesteld van de verbodsbepalingen als het een ruimtelijke ingreep of inrichting betreft. Wel geldt de zorgplicht voor dergelijke soorten.

De aan te leggen amfibieënpool dient vrij te blijven van vis. Ook dient de pool specifiek ingericht te worden voor amfibieën. Er zullen onder andere diepere en ondiepere delen moeten zijn en een zongedeelte aan de noordzijde. Bij voorkeur wordt er een corridor gemaakt, bv door middel van takkenrillen, naar de andere pool.

Er zijn geen negatieve effecten te verwachten aangaande deze soortgroepen.

Ongewervelden/ overige soorten

Binnen het plangebied zijn geen vaste verblijf- of voortplantingsplaatsen van soorten die zijn beschermd bij de Habitatrictlijn of voorkomen op de 'nationale lijst'.

Uit de resultaten van het NDFF is gebleken dat de kleine ijsvogelvlinder en grote vos voorkomen binnen 250-1000m van het plangebied. De kleine ijsvogelvlinder heeft (wilde/rode/gecultiveerde) kamperfoelie nodig als waardplant. Kamperfoelie is niet aangetroffen binnen het plangebied. De grote vos heeft vooral iep nodig, er worden naast de Amerikaanse eik geen bomen gekapt.

Er zijn geen negatieve effecten te verwachten aangaande overige soorten.

De zorgplicht (art 1.11 Wnb)

De zorgplicht houdt in dat eenieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving

Voor alle soorten geldt een zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aan deze soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen. De kwetsbare perioden zijn niet voor alle verschillende soortgroepen gelijk. Indien vooraf bekend is dat werkzaamheden moeten worden uitgevoerd binnen de kwetsbare perioden van bepaalde soorten, is het zaak ervoor te zorgen dat het gebied tegen die tijd zoveel mogelijk ongeschikt is als leefgebied voor die soorten.

6 CONCLUSIE EN VRIJBLIJVEND ADVIES

6.1 Conclusie

Onderdeel	Overtreding Wnb/ overige wetgeving	Nader onderzoek naar/ vervolg actie	Periode	Mitigatie
GNN	Nee	Nee	N.v.t.	N.v.t.
GO	Nee	Natuurlijke inrichting		Inrichten voor onder andere amfibieën en steenuil
Natura2000	Nee	Nee	N.v.t.	N.v.t.
<i>Soorten</i>				
<i>Stikstof</i>	Niet aan getoetst	Mogelijk AERIUS berekening	N.v.t.	Significante aantasting wordt niet verwacht
Houtopstanden	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Flora	Nee	Nee	N.v.t.	N.v.t.
Vogels				
<i>Jaarrond beschermd nest/ roestplek</i> Kerkuil	Ja	- Nader onderzoek conform Kennisdocument BIJ12 - Vervolgactie bepalen naar aanleiding nader onderzoek - Zorgplicht	1 februari - 15 oktober	-Twee alternatieve roestplekken aanbieden, ruim voor de sloop en buiten invloedsfeer werkzaamheden - Kasten dienen in beheer te komen van de uilenwerkgroep
<i>Niet jaarrond beschermd nest</i>	Nee	Zorgplicht	Broedseizoen loopt globaal van maart tot en met augustus	- Ingrenen buiten broedseizoen uitvoeren of starten, anders broedvogelcheck - Voorkomen broedgevallen
<i>Functioneel leefgebied</i>	Nee	Nee	N.v.t.	Nee
Grondgebonden zoogdieren				
Habitatrichtlijn en Nationaal				
<i>Verblijfplaats</i>	Nee	Nee	N.v.t.	N.v.t.
<i>Significant functioneel leefgebied</i>	Nee	Nee	N.v.t.	N.v.t.
Vleermuizen				
Vaste verblijfplaatsen Opstallen	Nee	Nee Boerderij wel geschikt	N.v.t.	N.v.t.
Vaste verblijfplaatsen Bomen	Nee	Nee	N.v.t.	
<i>Essentieel foerageergebied</i>	Nee	Nee	N.v.t.	Geen verstoring op bomen tijdens werkzaamheden en in de toekomstige situatie
<i>Essentiële vliegroutes</i>	Nee	Nee	N.v.t.	
Amfibieën/ reptielen/vissen (niet vrijgestelde soorten)	Nee	Nee	N.v.t.	Amfibieënpool en takkenrillen aanleggen
Ongewervelden/ overige soorten (streng en strikt beschermde soorten)	Nee	Nee	N.v.t.	N.v.t.

Vrijgestelde soorten en alle overige dieren en planten	Nee	Zorgplicht	Altijd	Zoveel mogelijk werken buiten kwetsbare periodes als kraam- en winterperiode.
--	-----	------------	--------	---

6.2 Vrijblijvend advies

Bij de nieuwbouw kan rekening worden gehouden met soorten door nestkasten voor huiszwaluw, vleermuizen in te bouwen of aan te brengen. Over dit zogenaamde natuur-inclusief bouwen is tegenwoordig veel te vinden op internet.

Ook voor de steenuil kunnen kasten opgehangen worden. Hiervoor kan de reeds betrokken uilenwerkgroep benaderd worden.

Een goede site om informatie en inspiratie op te doen is www.bouwnatuurinclusief.nl.

Het is raadzaam om wel een ecooloog/ ter zake kundige bij aanschaf en plaatsing te betrekken.

Voorbeelden voorzieningen vleermuizen en huiszwaluw (bron: Faunaprojecten.nl en VivaraPro).

Woonwensen vogels en vleermuizen

	 Gierzwaluw	 Huismus	 Huiszwaluw	 Vleermuis
Aantal 	Plaats stenen in groepjes bij elkaar. Afstand tussen de invliegopeningen is minimaal 1 meter.	Plaats stenen in groepjes bij elkaar. Afstand tussen de invliegopeningen is minimaal 50 centimeter.	Hang meerdere kunstnesten onder een overstekende dakrand. Witte dakijsten zijn favoriet.	Vleermuizen gebruiken een netwerk van verblijfplaatsen. Zorg voor meerdere inbouwstenen en / of open stootvoegen op verschillende plekken.
Hoogte 	Minimaal 4 meter hoog. Kies een locatie met 6 meter vrije ruimte voor de nesten.	Tussen de 2,5 en 12 meter is ideaal. Bijvoorbeeld vlak onder een dakgoot.	Minimaal 4 meter hoog. Zorg voor een vrije aanlegroute.	Zo hoog mogelijk aan de gevel, dicht bij de dakrand. Minimaal 3 meter hoogte en 3 meter vrije ruimte voor de uitvliegopening.
Oriëntatie 	Noord- of oostgevel. Of in schaduw van een goot of ander bouwelement. Dit voorkomt te hoog oplopende temperaturen in de kast.	Noord- of oostgevel. Of in schaduw van een goot of ander bouwelement. Dit voorkomt te hoog oplopende temperaturen in de kast.	Niet op het noordwesten.	Op iedere gevel! Optimaal is het plaatsen van 2 of meer kasten op verschillende gevels. Vleermuizen kunnen dan zelf een plek kiezen. Dit doen ze op basis van temperatuur en seizoen.
Omgeving 	De omgeving rondom de nestplaats is voor de gierzwaluw minder relevant, de vogel vangt zijn voedsel in de lucht. Wel moeten er voldoende insecten zijn.	Liefst in de buurt van (toekomstige) beschutting en begroeiing.	Waterpartijen en insectenrijk grasland binnen 500 meter zijn ideaal.	Vermijd locaties beschreven door lantaarnpalen, gevelverlichting of andere lichtbronnen.
Afstand tot ramen 	1 meter. Houd meer afstand aan in de buurt van naar buiten openslaande ramen.	1 meter.	Niet direct boven een raam. Voorkom overlast van uitwerpselen voorkomen door 50 cm onder de nesten een plankje te bevestigen.	1 meter. Niet direct boven een raam.
Bonus 	Gierzwaluwen houden van hoogte en van plekken waar ze omheen kunnen vliegen. Toren, hoge elementen of locaties op de hoek van een gebouw zijn ideaal.	Huismussen hebben voedsel, water en zand binnen 50 meter nodig. Kies dus voor een locatie aan bijvoorbeeld de tuinzijde van een gebouw, of vlakbij openbaar groen.	Huiszwaluwen zoeken een nest in de buurt van hun geboorteplek. Is er vlakbij een huiszwaluwkolonie aanwezig? Plaats dan zeker kunstnesten!	Vleermuizen houden van een groene, insectenrijke omgeving met veel bomen en hoge struiken. Een nabijgelegen vijver is een pré voor het grootbrengen van jongen.
				

BIJLAGE 1

WETTELIJK KADER

Wet natuurbescherming (Wnb)

De Flora- en faunawet is op 1 januari 2017 overgaan in de Wet natuurbescherming (Wnb). Deze wet dient ter vervanging van de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Boswet en heeft als doel te komen tot één integrale en vereenvoudigde regeling van de natuurbescherming. Hierbij is de Europese regelgeving als uitgangspunt genomen. In de wet is nog steeds een deling van bescherming van soorten en gebieden (Natura2000).

Soortenbescherming

De Wet natuurbescherming kent een apart beschermingsregime voor soorten van de Vogelrichtlijn, een apart beschermingsregime voor soorten van de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn en een apart beschermingsregime voor andere soorten, die vanuit nationaal oogpunt beschermd worden.

Alle vogels, in totaal ruim 700 soorten, zijn beschermd (Vogelrichtlijn). Sommige soorten genieten een extra bescherming onder het verdrag van Bern of is het nest ervan jaarrond beschermd. Daarnaast worden ongeveer 230 overige Europese en nationale soorten beschermd.

- Verbodsbepalingen

Elk van deze beschermingsregimes kent zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van de verboden.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wn	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wn	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wn
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

Bron: Brochure Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen, ministerie EZ, versie 1.3 december 2016).

De verbodsbepalingen voor vogels en Habitatrichtlijnsoorten in de Wet natuurbescherming sluiten vrijwel één op één aan bij de bepalingen uit de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. De verbodsbepalingen zijn gericht op de bescherming van individuen van soorten.

Verstoring van vogels is niet verboden indien de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort (artikel 3.1 lid 4 en lid 5). Het is aan de initiatiefnemer om zich ervan te vergewissen – en waar nodig aan te kunnen tonen – dat de op zich versturende activiteit geen bedreiging vormt voor de vogelsoort en aldus niet leidt tot verslechtering van de staat van instandhouding van de betreffende soort.

Het verbod om dieren opzettelijk te doden of te vangen en het verbod om vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of vernielen, is niet van toepassing op de bosmuis, huisspitsmuis of veldmuis, voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden (artikel 3.10 lid 3).

Opzettelijkheid

In de Wet natuurbescherming is bij meer verbodsbepalingen dan onder de Flora- en faunawet het opzetvereiste toegevoegd, in lijn met de artikelen van de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn. In de Flora- en faunawet was alleen sprake van het opzetvereiste bij verontrusting (art 10). Hierdoor was de Flora- en faunawet strenger dan de verbodsbepalingen van de Habitatrichtlijn. Niet-opzettelijke handelingen waarbij de verbodsbepalingen overtreden worden, zijn nu niet langer verboden. Daarbij is van belang dat het Europees Hof van Justitie in zijn jurisprudentie heeft bepaald dat onder opzet ook voorwaardelijke opzet moet worden begrepen⁶⁾: *“Daarvan is sprake als iemand een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat zijn gedragingen schadelijke gevolgen hebben voor een dier of plant...”*.

- Ontheffing of vrijstelling

Om af te mogen wijken van de verbodsbepalingen via een ontheffing of vrijstelling moet aan drie criteria zijn voldaan:

- Ten eerste mag alleen van de verbodsbepaling afgeweken worden als er geen andere bevredigende oplossing voor de handeling mogelijk is.
- Ten tweede moet tegenover de afwijking van het verbod een in de wet genoemd belang staan. De wet geeft voor de verschillende beschermingsregimes aan wat die belangen zijn.
- Ten slot mag de ingreep geen afbreuk doen aan de staat van instandhouding van de soort.

De drie criteria op grond waarvan van de verbodsbepalingen afgeweken kan worden, zijn eveneens uit deze twee richtlijnen overgenomen. Dat betekent dat de verbodsbepalingen niet overtreden mogen worden, tenzij men een ontheffing kan krijgen (het zogenoemde ‘nee, tenzij-principe’).

Als aan deze drie vereisten voldaan is, kan een ontheffing worden verleend. Voor een aantal handelingen zijn bovendien vrijstellingenmogelijk, bijvoorbeeld in de vorm van een provinciale verordening of een gedragscode.

Vrijstellingen kunnen in principe gelden voor alle drie de beschermingsregimes. Vrijstellingen van verbodsbepalingen zoals die gelden voor Vogelrichtlijn- of Habitatrichtlijnsoorten, kunnen alleen verleend worden voor in de Europese Vogelrichtlijn of Europese Habitatrichtlijn genoemde belangen. Om soorten vrij te stellen, zal altijd voldaan moeten zijn aan de vereisten van de wet, met name de afweging dat de vrijstelling geen afbreuk mag doen aan het streven de populatie van de betrokken soort in hun natuurlijk verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan (voor Habitatrichtlijnsoorten en andere soorten) dan wel dat de vrijstelling niet leidt tot verslechtering van de staat van instandhouding van vogelsoorten.

Belangen voor ontheffingsverlening of vrijstelling onder de Wet natuurbescherming

Voor vogels beschermd onder de Vogelrichtlijn kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
- in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
- ter bescherming van flora of fauna;
- voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt,
- om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan.

Voor soorten beschermd onder de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern of het Verdrag van Bonn kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
- in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
- voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
- om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Voor andere, 'nationaal' beschermde soorten kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- de belangen die gelden voor soorten van de Habitatrichtlijn zoals hierboven genoemd;
- in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daaropvolgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
- ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
- ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied,
- in het algemeen belang van de betreffende soort.

Provinciale staten kunnen vrijstelling van de verbodsbepalingen verlenen. Dit moet worden geregeld in een provinciale verordening. In de verordening of regeling staat aangegeven voor welke verbodsbepalingen, voor welke handelingen en voor welke soorten de vrijstelling geldt. Onder meer op basis van regionale verschillen in de staat van instandhouding van soorten kunnen de vrijgestelde soorten per provincie verschillen.

Nederlandse Naam	Wetenschappelijke Naam	Drenthe	Flevoland	Friesland	Gelderland	Groningen	Limburg	Noord-Brabant	Noord-Holland	Overijssel	Utrecht	Zeeland	Zuid-Holland	Ministerie EZ (AMvB RN art)
Zoogdieren														
Aardmuis	<i>Microtus agrestis</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Bosmuis*	<i>Apodemus sylvaticus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Bunzing	<i>Mustela putorius</i>	x		x		x	x				x		x	x
Dwergmuis	<i>Micromys minutus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Dwergspitsmuis	<i>Sorex minutus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Egel	<i>Erinaceus europaeus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x
Eekhoorn	<i>Sciurus vulgaris</i>						x1							
Gewone bosspitsmuis	<i>Sorex araneus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Haas	<i>Lepus europeus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x			x	x
Hermelijn	<i>Mustela erminea</i>	x		x		x	x				x		x	x
Huisspitsmuis*	<i>Crocidura russula</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x
Molmuis	<i>Arvicola scherman</i>						x							
Ondergrondse woelmuis	<i>Pitymys subterraneus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x		x
Ree	<i>Capreolus capreolus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Rosse woelmuis	<i>Clethrionomys glareolus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Steenmarter	<i>Martes foina</i>			x			x2							
Tweekleurige bosspitsmuis	<i>Sorex coronatus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x
Veldmuis*	<i>Microtus arvalis</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Vos	<i>Vulpes vulpes</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Wezel	<i>Mustela nivalis</i>	x		x		x	x				x		x	x
Wild zwijn	<i>Sus scrofa</i>							x						
Woelrat	<i>Arvicola terrestris</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Amfibieën en reptielen														
Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Hazelworm	<i>Anguis fragilis</i>						x3							
Kleine watersalamander	<i>Triturus vulgaris</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Levendbarende hagedis	<i>Zootoca vivipara</i>						x4							
Meerkikker	<i>Pelophylax ridibundus (Rana ridibunda)</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Middelste groene kikker / Bastaardkikker	<i>Pelophylax klepton esculentus (Rana esculenta)</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
3.10.2.a / Rnb 3.31.d	ikv RO en gebruik van gebieden	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
3.10.2.d	voorkomen onnodig lijden		x								x			
3.10.2.e / Rnb 3.31.b	ikv bestendig beheer of onderhoud landbouw of bosbouw	x	x	x	x	x	x			x	x	x	x	x
3.10.2.f / Rnb 3.31.a	ikv bestendig beheer of onderhoud overig	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
3.10.2.g	ikv bestendig beheer of onderhoud landsch kwaliteiten bepaald gebied	x	x	x	x		x	x		x	x	x	x	
3.10.2.i / Rnb 3.31.c	bestendig gebruik					x						x		x
(geldt alleen voor amfibieën) ikv bescherming wilde flora, fauna & habitats										x				

(Bron: Website Ecologica, januari 2021).

- Gedragscode

Voor regulier voorkomende werkzaamheden en ruimtelijke ontwikkeling kan een vrijstelling van de verbodsbepalingen mogelijk zijn als u handelt conform een goedgekeurde gedragscode. Het kan gaan om handelingen in het kader van bestendig beheer of onderhoud, bestendig gebruik en ruimtelijke ontwikkeling of inrichting. Zo is het onder de Wet natuurbescherming mogelijk om via een gedragscode Europees beschermde vogel- en andere dier- en plantensoorten vrij te stellen bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, mits er sprake is van een bij respectievelijk Vogelrichtlijn of Habitatrichtlijn genoemd belang. In een gedragscode is beschreven hoe zorgvuldig gewerkt wordt opdat schade aan beschermde dieren en planten wordt voorkomen of tot een minimum beperkt.

Gedragscodes zijn bedoeld voor organisaties die in hun reguliere taken of activiteiten regelmatig met de wet te maken hebben. Elke sector kan een gedragscode opstellen en laten goedkeuren. Wanneer een gedragscode is goedgekeurd, kan eenieder die aantoonbaar in overeenstemming met de betreffende gedragscode handelt, zonder ontheffing de handelingen verrichten. Er kan gecontroleerd worden of er gehandeld wordt volgens de gedragscode. Dat dient aangetoond te worden; de bewijslast dat er correct wordt gehandeld ligt bij de initiatiefnemer.

Gedragscodes worden goedgekeurd door de Minister van EZ, in overleg met de provincies. De goedkeuring geldt voor een periode van maximaal vijf jaar.

- Ecologisch onderzoek laten uitvoeren

Voordat de beoogde ingreep kan plaatsvinden dient inzichtelijk gemaakt te zijn dat er door de ingreep geen overtreding zal plaatsvinden van de Wet natuurbescherming.

Meestal wordt eerst een zogenaamde quickscan (natuurtoets) flora en fauna uitgevoerd. Uit dit onderzoek dient naar voren te komen of er vervolgstappen genomen dienen te worden. De vervolgstappen kunnen bestaan uit een nader onderzoek, het nemen van mitigerende maatregelen en/ of het aanvragen van een ontheffing.

De bepalingen van de Wet natuurbescherming zijn alleen van toepassing als op of rondom de locatie waar de werkzaamheden gaan plaatsvinden beschermde planten en/of dieren voorkomen of als zich daar hun nesten, voortplantingsplaatsen of rustplaatsen bevinden.

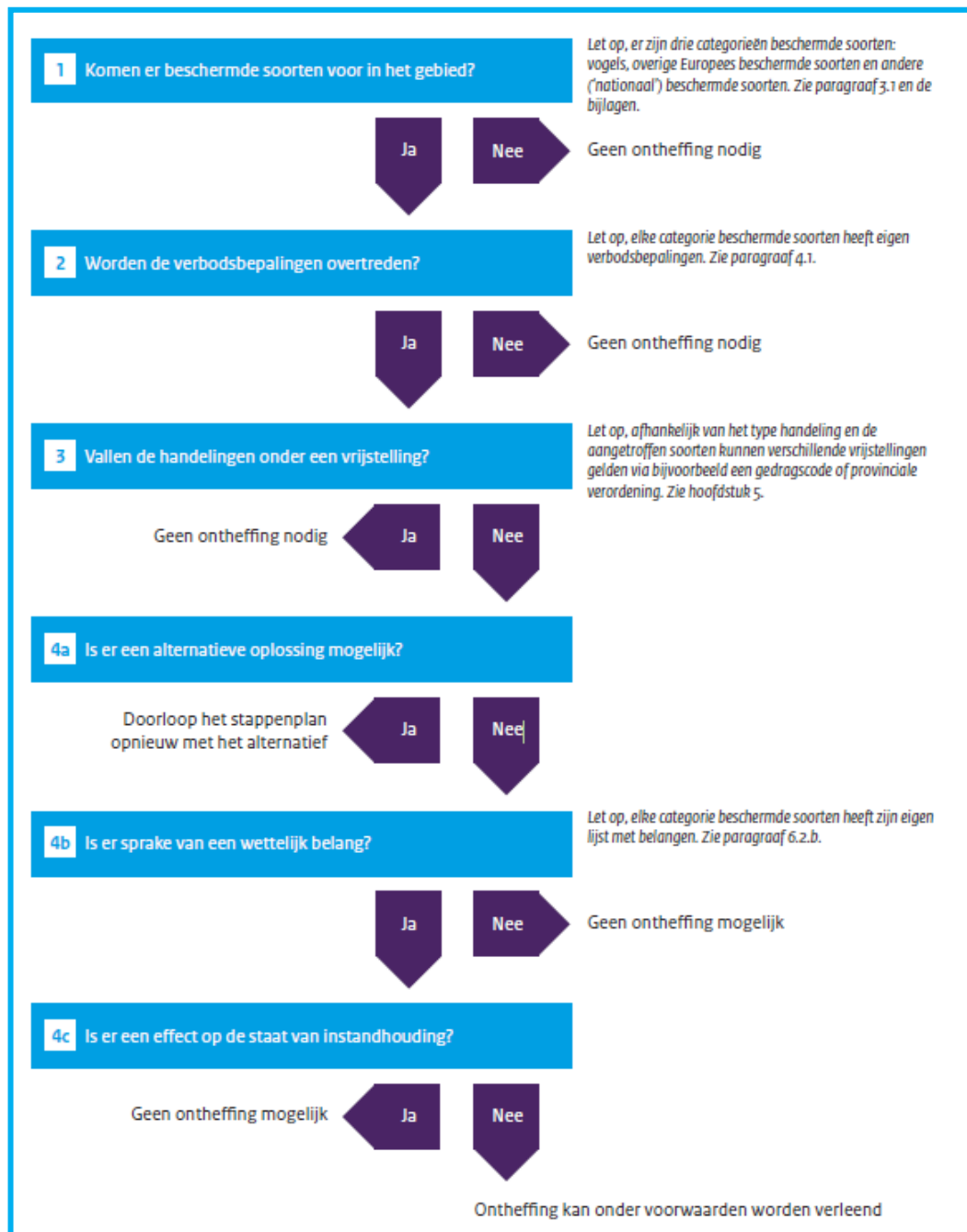
Het plangebied is het gebied waar de daadwerkelijke handeling wordt uitgevoerd. Afhankelijk van de kenmerken van de activiteit kunnen storende factoren ook optreden buiten het plangebied. Denk aan verstoring door geluid, waardoor bijvoorbeeld het verbod om soorten opzettelijk te verstoren wordt overtreden.

Hoe groot het onderzoeksgebied is hangt dan ook af van de invloedssfeer van de werkzaamheden. Het onderzoeksgebied is vaak groter dan het plangebied.

Andere leefgebieden van een diersoort, zoals foerageergebieden of vaste vliegroutes, worden volgens de uitleg van het Guidance document niet beschermd, tenzij deze samenvallen met de voortplantings- of rustplaatsen. Jurisprudentie maakt echter duidelijk dat in het geval van Habitatrichtlijnsoorten het zodanig verstoren van vaste vliegroutes en/of beschadigen van foerageergebied dat de soort om die reden deze vaste voortplantings- of rustplaatsen (die buiten het plangebied zijn gelegen) zal verlaten, wel onder het verbod van de Habitatrichtlijn valt).

De redenering hierbij is dat bij een dergelijke verstoring de ecologische functionaliteit van de voortplantings- of rustplaatsen niet meer gegarandeerd is. In deze gevallen is dan ook artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming van toepassing.

Het ministerie van Economische Zaken heeft een stappenschema opgesteld die door initiatiefnemers doorlopen dient te worden.

Bron: Brochure Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen, ministerie EZ, versie 1.3 december 2016).

Natura2000 (gebiedsbescherming)

Gebieden die bescherming genieten zijn Natura2000-gebieden (Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden).

Handelingen binnen beschermde gebieden die de wezenlijke kenmerken van het gebied aantasten, zijn in principe verboden en worden slechts onder strikte voorwaarden toegestaan. Bij ruimtelijke ingrepen in de nabije omgeving van de beschermde gebieden moet worden bepaald in hoeverre de externe werking van de ingreep een effect heeft op het beschermde gebied. Indien er negatieve effecten te verwachten zijn, bijvoorbeeld door een toename van stikstofdepositie, dient er een vervolgonderzoek plaats te vinden. Mogelijk dient er een vergunning Wnb aangevraagd te worden.

Houtopstanden

De bescherming van houtopstanden is geregeld in hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming.

Het is verboden houtopstanden geheel of gedeeltelijk te vellen of te doen vellen, zonder voorafgaande melding bij de provincie. Een houtopstand is hierbij gedefinieerd als een eenheid van bomen of struiken met een oppervlakte van ten minste 1.000 vierkante meter of een rijbeplanting die meer dan 20 bomen omvat. De wet schrijft verder voor dat wanneer een houtopstand geheel of gedeeltelijk is geveld, de grond binnen drie jaar moet worden herbeplant.

Bovenstaande bescherming geldt niet voor alle houtopstanden. De regels zijn niet van toepassing op houtopstanden op erven of in tuinen, op fruitbomen, op windschermen om boomgaarden, op naaldbomen bedoeld om te dienen als kerstbomen, op kweekgoed, op bepaalde beplantingen van wilgen of populieren, op bepaalde beplantingen bedoeld voor de productie van houtige biomassa en op houtopstanden binnen de, bij besluit van de gemeenteraad, vastgelegde grenzen van de bebouwde kom. Ook voor het dunnen van een houtopstand gelden de regels niet.

De provincie kan regels stellen ten aanzien van de meldingsplicht en de plicht tot herbeplanting. Ook kan de provincie een ontheffing verlenen ten behoeve van herbeplanting op andere grond. Verder kan de provincie ontheffing verlenen en kan de provincie bij verordening vrijstelling verlenen van zowel de meldingsplicht als de plicht tot herbeplanting.

Nationaal Natuur Netwerk/ Natuurnetwerk Nederland (NNN)

De bescherming van het Nationaal Natuurnetwerk/ Natuurnetwerk Nederland (NNN, de voormalige EHS) komt voort uit de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte. Het netwerk kan in verschillende provincie andere benamingen hebben, zo heet de NNN in provincie Gelderland het Gelders Natuurnetwerk (GNN) en in Noord-Brabant het Natuurnetwerk Brabant.

Dit NNN is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. Het NNN kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur.

In het NNN liggen: bestaande natuurgebieden (waaronder Natura2000, gebieden waar nieuwe natuur aangelegd wordt, landbouwgebieden (beheerd volgens agrarisch natuurbeheer) en ruim 6 miljoen hectare grote wateren: meren, rivieren, de kustzone van de Noordzee en de Waddenzee.

In het netwerk geldt voor nieuwe ontwikkelingen het 'nee, tenzij'-principe. Ruimtelijke ingrepen zijn niet toegestaan, tenzij er geen alternatieven zijn. Ook moeten de

ontwikkelingen een groot openbaar belang hebben. De schadelijke effecten van de activiteit op de natuur moeten bovendien worden gemitigeerd. De kernkwaliteiten en omgevingscondities vormen het toetsingskader. De initiatiefnemer dient onderzoek te doen naar eventuele significant negatieve effecten die een activiteit kan hebben op het NNN.

Overige natuurgebieden

Buiten de bescherming van de Wet natuurbescherming en het NNN bevinden zich ook natuurgebieden beschermd middels provinciaal beleid, veelal beschreven in Omgevingsplannen of Streekplannen. In dit provinciale beleid is de bescherming van bijvoorbeeld ganzenfoerageergebied en weidevogelgebied uitgewerkt.

Rode Lijst

Rode Lijst soorten zijn soorten die zijn opgenomen op officiële, door het parlement bekrachtigde en in de Staatscourant gepubliceerde, lijsten van soorten die gevoelig of kwetsbaar zijn of zelfs direct in hun voortbestaan bedreigd worden. De bedreigde dier- en plantensoorten op de Rode Lijsten hebben geen juridische status, tenzij ze ook in de wet zijn opgenomen.

De aanwijzing van nationale soorten is mede gebaseerd op de status die de soorten in de rode lijsten hadden ten tijde van het opstellen van de Wnb.

BIJLAGE 2

LIJSTEN BESCHERMDE SOORTEN

Soorten beschermd onder paragraaf 3.2 van de
Wet natuurbescherming (artikel 3.5 en 3.8)

Nederlandse naam Latijnse naam

Planten (4)

Drijvende water- weegbree	Luronium natans
Groenknolorchis	Liparis loeselii
Krulpand moerasscherm	Aplium repens
Zomerschroeforchis	Spiranthes aestivalis

Zoogdieren terrestisch (8)

Bever	Castor fiber
Hamster	Cricetus cricetus
Hazelmuis	Muscardinus avellanarius
Eurazische lynx	Lynx lynx
Noordse woelmuis	Microtus oeconomus
Otter	Lutra lutra
Wilde kat	Felis silvestris
Wolf *)	Canis lupus

Vleermuizen (22)

Bechsteins vleermuis	Myotis bechsteinii
Bosvleermuis	Nyctalus leisleri
Brandts vleermuis	Myotis brandtii
Pranjesaart	Myotis nattereri
Gewone baardvleermuis	Myotis mystacinus ssp. mystacinus
Gewone dwerg- vleermuis	Pipistrellus pipistrellus
Gewone grootoor- vleermuis	Plecotus auritus
Grijze grootoor- vleermuis	Plecotus auricularis
Grote hoefijzerneus	Rhinolophus ferrum- equinum
Grote rosse vleermuis	Nyctalus lasiopterus
Ingekorven vleermuis	Myotis emarginatus
Kleine dwerg- vleermuis	Pipistrellus pygmaeus
Kleine hoefijzerneus	Rhinolophus hipposideros
Laavvlieger	Eptesicus serotinus
Meervleermuis	Myotis dasycneme
Mopsvleermuis	Barbastella barbastellus
Noordse vleermuis	Eptesicus nilssonii
Rosse vleermuis	Nyctalus noctula
Ruige dwerg- vleermuis	Pipistrellus nathusii
Tweekleurige vleermuis	Vespertilio murinus
Vale vleermuis	Myotis myotis
Watervleermuis	Myotis daubentonii

Zoogdieren marien (5)

Bruinvos	Phocoena phocoena
Gewone dolfin	Delphinus delphis
Tuimelaar	Tursiops truncatus
Witflankdolfijn	Lagenorhynchus acutus
Witsnuitdolfijn	Lagenorhynchus alibonatus

Vissen (2)

Houting	Coregonus oxyrinchus
Steur	Acipenser sturio

Amfibieën (8)

Boomkikker	Hyla arborea
Geelbuikvuurpad	Bombina variegata
Hefkikker	Rana arvalis
Kamsalamander	Triturus cristatus
Knoflookpad	Pelobates fuscus
Poelkikker	Rana lessonae
Rugstreeppad	Bufo calamita
Vroedmeesterpad	Alytes obstetricans

Reptielen (3)

Gladde slang	Coronella asurtaca
Muurhagedis	Podarcis muralis
Zandhagedis	Lacerta agilis

Vlinders (7)

Donker pimpernel- blauwje	Maculinea nausithous
Groe vuurvlinder	Lycaena dispar
Moerasparelmoer- vlinder *)	Euphydryas aurinia
Pimpernelblauwje	Maculinea teleius
Teuntsbloempijl- staart	Proserpinus proserpina
Tijmblauwje *)	Maculinea arion
Zilverstreephooft- beestje *)	Coenonympha hero

Libellen (8)

Bronslibel *)	Oxygasca curditi
Gaffellibel	Ophiogomphus cecilia
Gevlekte witsnuit- libel	Leucorrhinia pectoralis
Groene glazenmaker	Aeshna viridis
Noordse winter- juffer *)	Sympecma paedisca
Ooseltjke witsnuit- libel *)	Leucorrhinia albifrons
Rivierrombout	Gomphus flavipes
Sterltjke witsnuitlibel	Leucorrhinia caudalis

Kevers (5)

Brede geelrandwater- roofkever	Dytiscus latissimus
Gestreepde water- roofkever	Graphoderus bilineatus
Heldenbok	Cerambyx cerdo
Juchdeerkever	Osmoderma eremita
Vermiljoenkever	Cucujus cinnabarinus

Overige soorten (2)

Bataafse stroom- mossel	Unio crassus
Platte schijfhoren	Anisus vorticulus

*) Soorten verdwenen uit Nederland maar die
toch beschermd zijn op grond van artikel 3.5 en
3.8 omdat er een gerede kans op terugkeer bestaat

Soorten beschermd onder paragraaf 3.3 van de
Wet natuurbescherming (artikel 3.10 en 3.11)

Nederlandse naam Latijnse naam

Planten (76)

Akkerboerbloem *)	<i>Ranunculus arvensis</i>
Akkerdoornzaad *)	<i>Torilis arvensis</i>
Akkerogenroost *)	<i>Odonthus vernus vernus</i>
Bekliende ogenroost *)	<i>Euphrasia rosakoviana</i>
Berggarnander *)	<i>Teucrium montanum</i>
Bergnachtorchis *)	<i>Platanthera chlorantha</i>
Blaasvaren	<i>Cystopteris fragilis</i>
Blauw guichelheil *)	<i>Anagallis arvensis foemina</i>
Bokkenorchis *)	<i>Himantoglossum hircinum</i>
Bosboerbloem *)	<i>Ranunculus pol. nemorosus</i>
Bosdravik *)	<i>Bromopsis r. benekenti</i>
Brave hendrik *)	<i>Chenopodium bonus- henricus</i>
Brede wolfsmelk *)	<i>Euphorbia platyphyllos</i>
Breed wollegras *)	<i>Eriophorum latifolium</i>
Bruinrode wespenorchis	<i>Epipactis atrorubens</i>
Dennenorchis *)	<i>Goodyera repens</i>
Dreps *)	<i>Bromus secalinus</i>
Echte gamander *)	<i>Teucrium cham. germanicum</i>
Franjegendaan	<i>Gentianella ciliata</i>
Geelgroene wespenorchis *)	<i>Epipactis muelleri</i>
Geplooid	<i>Alchemilla subcrenata</i>
vrouwenmaniet *)	
Geande veldsla *)	<i>Valerianella dentata</i>
Gevlekt zonneroosje *)	<i>Tuberaria guttata</i>
Glad biggenkruid *)	<i>Hypochaeris glabra</i>
Gladde zegge *)	<i>Carex laevigata</i>
Groene nachtorchis	<i>Coeloglossum viride</i>
Groensteel *)	<i>Asplenium viride</i>
Groot spiegelklokje *)	<i>Legousia speculum- venetis</i>
Grote bosaaibet *)	<i>Fragaria moschata</i>
Grote leeuwenklauw *)	<i>Aphanes arvensis</i>
Honingorchis	<i>Hermidium monorchis</i>
Kalkboerbloem *)	<i>Ranunculus polyanthenos ssp. polyanthenoides</i>
Kalkkruip *)	<i>Centaurea calcitrapa</i>
Karstulzeranjer *)	<i>Dianthus carthusianorum</i>
Karwijzelie *)	<i>Linum catharticum</i>
Klein ereprijs *)	<i>Veronica verna</i>
Klein Schorseneer *)	<i>Scorzonera humilis</i>
Klein wolfsmelk *)	<i>Euphorbia exigua</i>
Kluwenklokje	<i>Campanula glomerata</i>
Knollathyrus *)	<i>Lathyrus linifolius</i>
Knolspirea *)	<i>Filipendula vulgaris</i>
Korensla *)	<i>Amorpha minima</i>
Kranskarwij *)	<i>Carum verticillatum</i>
Kruipdijm *)	<i>Thymus praecox</i>
Lange zonnedaauw	<i>Drosera longifolia</i>
Liggende ereprijs *)	<i>Veronica prostrata</i>
Moerasgamander *)	<i>Teucrium scordium</i>
Muurbloem	<i>Erysimum cheiri</i>
Naakte lathyrus *)	<i>Lathyrus aphaca</i>
Naaldenkervel *)	<i>Scandix pecten-venetis</i>
Pijlscheefkalk	<i>Arabis h. sagittata</i>
Roggelelie *)	<i>Lilium bulbiferum croceum</i>
Rood peperboomje *)	<i>Daphne mezereum</i>
Rozenkransje *)	<i>Anemone nemorosa</i>
Ruw paretzaad *)	<i>Lithospermum arvense</i>
Stofzaad *)	<i>Monotropa hypopitys</i>
Scherpkruid *)	<i>Asperugo procumbens</i>
Schubvaren	<i>Ceserach officinarum</i>
Schubzegge *)	<i>Carex leptocarpa</i>

Smalle raai *)	<i>Galeopsis angustifolia</i>
Spiet havikskruid *)	<i>Hieracium lacucella</i>
Steenbraam *)	<i>Rubus saxatilis</i>
Stijve wolfsmelk *)	<i>Euphorbia serotina</i>
Tengere distel *)	<i>Carduus tenuiflorus</i>
Tengere veldmuur *)	<i>Minuartia hybrida</i>
Trosgamander *)	<i>Teucrium botrys</i>
Veenbloembies *)	<i>Scheuchzeria palustris</i>
Vliegenorchis	<i>Ophrys insectifera</i>
Vroege ereprijs *)	<i>Veronica praecox</i>
Wilde averuit *)	<i>Anemone c. campestris</i>
Wilde ridderspoor *)	<i>Consolida regalis</i>
Wilde weide *)	<i>Melampyrum arvense</i>
Wolfskers *)	<i>Atropa bella-donna</i>
Zandwolfsmelk *)	<i>Euphorbia seguieriana</i>
Zinkvooltje	<i>Viola lutea calamitaria</i>
Zweedse kornoelje *)	<i>Cornus suecica</i>

Zoogdieren terrestisch (31)

Aardmuis	<i>Microtus agrestis</i>
Boommarter	<i>Maris maris</i>
Bosmuis	<i>Apodemus sylvaticus</i>
Bunzing	<i>Mus musculus</i>
Damhert	<i>Dama dama</i>
Das	<i>Meles meles</i>
Dwergmuis	<i>Microtus minutus</i>
Dwergspitsmuis	<i>Sorex minutus</i>
Edelhert	<i>Cervus elaphus</i>
Eekhoorn	<i>Sciurus vulgaris</i>
Egel	<i>Erinaceus europaeus</i>
Elkermuis	<i>Elomys quercinus</i>
Gewone bosspitsmuis	<i>Sorex araneus</i>
Grote bosmuis	<i>Apodemus flavicollis</i>
Haas	<i>Lepus europaeus</i>
Hermelijn	<i>Mus musculus</i>
Hutspitsmuis	<i>Crocodylus russula</i>
Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>
Molmuis *)	<i>Arvicola scherman</i>
Ondergrondse woelmuis	<i>Microtus subterraneus</i>
Ree	<i>Capreolus capreolus</i>
Rosse woelmuis	<i>Clethrionomys glareolus</i>
Steenmarter	<i>Maris foina</i>
Tweekleurige bosspitsmuis	<i>Sorex coronatus</i>
Veldmuis	<i>Microtus arvalis</i>
Veldspitsmuis	<i>Crocodyrus leucodon</i>
Vos	<i>Vulpes vulpes</i>
Waterspitsmuis	<i>Neomys fodiens</i>
Wezel	<i>Mus musculus</i>
Wild zwijn	<i>Sus scrofa</i>
Woelrat	<i>Arvicola terrestris</i>

Zoogdieren marien (2)

Gewone zeehond	<i>Phoca vitulina</i>
Grijze zeehond	<i>Halichoerus grypus</i>

Amfibieën (8)

Alpenwater- salamander	<i>Triturus alpestris</i>
Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>
Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>
Klein water- salamander	<i>Triturus vulgaris</i>
Meerkikker	<i>Rana ridibunda</i>
Middelste groene kikker	<i>Rana klepton esculenta</i>
Vinpoetsalamander	<i>Triturus helveticus</i>
Vuursalamander	<i>Salamandra salamandra</i>

Reptielen (4)

Adder	<i>Vipera berus</i>
-------	---------------------

Hazelworm	<i>Anguis fragilis</i>
Levendbarende hagedis	<i>Lacerta vivipara</i>
Ringslang	<i>Natrix natrix</i>

Vissen (6)

Beekdonderpad	<i>Cottus rhenanus</i>
Beekprijs	<i>Lamprologus planeri</i>
Elrits	<i>Phoxinus phoxinus</i>
Gestippelde alver	<i>Alburnoides bipunctatus</i>
Groete modderkruiper	<i>Misgurnus fossilis</i>
Kwabaal *)	<i>Lota lota</i>

Vlinders (20)

Aardbeetvlinder *)	<i>Pyrgus malvae</i>
Bosparelmoe- vlinder *)	<i>Melitaea athalia</i>
Bruin dikkopje	<i>Erynnis iages</i>
Bruine erfenpage *)	<i>Sagittaria ilicis</i>
Dulparelmoe- vlinder *)	<i>Argynnis niobe</i>
Gentiaanblauwje *)	<i>Maculinea alcon</i>
Groete parelmoe- vlinder *)	<i>Argynnis aglaja</i>
Groete vos *)	<i>Nymphalis polychloros</i>
Groete weerschijn- vlinder *)	<i>Apatura iris</i>
Iepenpage	<i>Sagittaria w-album</i>
Klein beetvlinder *)	<i>Hipparchia satulius</i>
Klein tussenvogel- vlinder *)	<i>Limenitis camilla</i>
Kommavvlinder *)	<i>Hesperia comma</i>
Sleedoornpage *)	<i>Thecla betulae</i>
Spiegeldikkopje *)	<i>Heuroperus morpheus</i>
Veenbesblauwje *)	<i>Plebejus opule</i>
Veenbosparelmoe- vlinder	<i>Boloria aquilonaris</i>
Veenhoofbeesje	<i>Coenonympha tullia</i>
Veldparelmoe- vlinder	<i>Melitaea cinxia</i>
Zilveren maan *)	<i>Boloria selene</i>

Libellen (8)

Beekrombout *)	<i>Gomphus vulgatissimus</i>
Bosbeekjuffer *)	<i>Calopteryx virgo</i>
Donkere waterjuffer *)	<i>Coenagrion armatum</i>
Gevlekte glanslibel *)	<i>Somatochlora flavomaculata</i>
Gewone bronlibel *)	<i>Cordulegaster boltonii</i>
Hoogveenglanslibel *)	<i>Somatochlora arcata</i>
Kempense heidellibel *)	<i>Sympterygion depressiusculum</i>
Speerwaterjuffer *)	<i>Coenagrion hastulatum</i>

Kevers (1)

Vliegende hert	<i>Lucanus cervus</i>
----------------	-----------------------

Overige soorten (1)

Europese rivierkreeft	<i>Asiacus asiaticus</i>
-----------------------	--------------------------

*) soort die geen wettelijke bescherming had
onder de Flora- en faunawet

BIJLAGE 3

JAARROND BESCHERMDE NESTEN (CATEGORIE 1-4)

Mogelijk dat in de loop der tijd per provincie de lijst met jaarrond beschermde nesten wordt aangepast. Voor een actuele stand van zaken dient altijd de stand van zaken in de desbetreffende provincie bekeken te worden.

Categorie 1-4: jaarrond beschermd

Boomvalk	<i>Falco subbuteo</i>	4
Buizerd	<i>Buteo buteo</i>	4
Gierzwaluw	<i>Apus apus</i>	2
Grote gele kwikstaart	<i>Motacilla cinerea</i>	3
Havik	<i>Accipiter gentilis</i>	4
Huisemus	<i>Passer domesticus</i>	2
Kerkuil	<i>Tyto alba</i>	3
Oehoe	<i>Bubo bubo</i>	3
Ooievaar	<i>Ciconia ciconia</i>	3
Ransuil	<i>Asio otus</i>	4
Roek	<i>Corvus frugilegus</i>	2
Slechtvalk	<i>Falco peregrinus</i>	3
Sperwer	<i>Accipiter nisus</i>	4
Steenuil	<i>Athene noctua</i>	1
Wespendief	<i>Pernis apivorus</i>	4
Zwarte wouw	<i>Milvus migrans</i>	4

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.

BIJLAGE 4

BRONNEN

www.gelderland.nl
www.natura2000.nl
www.NDFF.nl
www.nederlandsesoorten.nl
www.ravon.nl
www.synbiosys.alterra.nl
www.sovon.nl
www.vleermuizenindestad.nl
www.vogelbescherming.nl
www.vogelvisie.nl
www.zoogdiervereniging.nl